

JÄRELDUSED

Teema: EMP nõukogu 60. istungi järeldused (Brüssel, 21. mai 2025)

EMP nõukogu 60. istung toimus 21. mail Brüsselis Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariiki esindava Poola majandusarengu- ja tehnoloogiaministeeriumi asekanstleri Michał Baranowski eesistumisel. Istungil osalesid Liechtensteini välis-, keskkonna- ja kultuuriminister Sabine Monauni, Islandi välisminister Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir ja Norra välisminister Espen Barth Eide ning Euroopa Komisjoni ja Euroopa välisteenistuse esindajad.

EMP nõukogu liikmed arutasid Euroopa Majanduspiikonna lepingu (EMP leping) üldist toimimist ja pidasid poliitilise mõttevahetuse Euroopa julgeoleku ja EMP teemal.

Ukraina

1. EMP nõukogu liikmed mõistsid kõige karmimalt hukka Venemaa põhjendamatu, provotseerimata ja ebaseadusliku agressioonisõja Ukraina vastu ning rõhutasid oma vankumatut toetust Ukraina sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele riigi rahvusvaheliselt tunnustatud piirides. EMP nõukogu kutsus Venemaa Föderatsiooni tungivalt üles viima viivitamata ja tingimusteta kõik oma sõdurid ja kogu oma sõjalise varustuse välja terve Ukraina territooriumi rahvusvaheliselt tunnustatud piiridest. Lisaks väljendasid EMP nõukogu liikmed toetust terviklikule, õiglasele ja püsivale rahule, mis põhineb rahvusvahelisel õigusel, sealhulgas ÜRO põhikirjal, ning on kooskõlas Ukraina rahuvalemi peamiste põhimõtete ja eesmärkidega. EMP nõukogu liikmed avaldasid kahetsust jätkuva mõju üle, mida käimasolev Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda avaldab siseturu toimimisele. Nad pidasid kiiduväärseks kõigi EMP EFTA riikide ühinemist Venemaa Föderatsiooni vastu suunatud ELi avalduste ja piiravate meetmetega lisaks muudele meetmetele, mis EMP EFTA riigid on võtnud paralleelselt ELi ja selle liikmesriikidega Venemaa sõjalise agressiooni vastu võitlemiseks, mis on tunnistuseks ELi ja EMP EFTA riikide suurepäraselt toimivast tihedast partnerlusest.
2. EMP nõukogu toonitas, et on oluline kaitsta universaalseid ja ühiseid Euroopa aluspõhimõtteid ja põhiväärtusi, nagu demokraatia, inimõigused, õigusriik, ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtteid. Lisaks toonitasid EMP nõukogu liikmed oma pühendumust reeglitel põhinevale rahvusvahelisele korrale ning rahvusvahelise õiguse, sealhulgas rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise kaitsmisele.

Koostöö EMPs

3. EMP nõukogu tõstis esile ELi ja EMP EFTA riikide vaheliste suhete põhialuseks oleva EMP lepingu jätkuvat ja suurenevat tähtsust ja rõhutas EMP lepingu kahesambalise struktuuri tähtsust.

Ta tunnistas, et EMP EFTA riigid on asjaomastes komiteedes, eksperdirühmades, uuringutes ja asutustes osaledes ning omapoolseid märkusi esitades andnud positiivse panuse EMPs kohaldatavaid ELi õigusakte ja programme käsitlevate otsuste ettevalmistamisse.

4. Lisaks tunnistas EMP nõukogu, et EFTA järelevalveamet ja Euroopa Komisjon on andnud positiivse panuse EMP lepingu täitmise järelevalvesse kõigis EMP riikides. EMP nõukogu toonitas, et on tähtis kutsuda EMP EFTA ministrid asjaomastele ELi eesistujariikide korraldatud ELi ministrite mitteametlikele kohtumistele ja ministrite konverentsidele, mis on olulised EMP EFTA riikide siseturul osalemise seisukohast. Ta avaldas praegusele eesistujariigile Poolale ja järgmistele eesistujariikidele tänu selle tava jätkamise eest.

5. EMP nõukogu rõhutas hästi toimiva siseturu tähtsust kogu Euroopas majanduskasvu hoogustamise ja uute töökohtade loomiseks vajalike tingimuste tugevdamise jaoks. EMP nõukogu tuletas meelde kasu, mis tuleneb neljast vabadusest ning ettevõtjatele võrdsete ja õiglaste konkurentsitingimuste tagamisest, rõhutades, et siseturu reeglid toetavad innovatsiooni, konkurentsivõimet ja kaubandust.

6. EMP nõukogu leppis kokku, et on tarvis veelgi tugevdada jõupingutusi teabe jagamiseks selle kohta, mis on EMP leping ning millist kasu kodanikud ja ettevõtjad sellest saavad. Ta rõhutas, et EMP lepingu parem tundmine kogu EMPs kõikidel tasanditel on kõigi lepinguosaliste huvides ja aitab kaasa siseturu heale toimimisele.

Seetõttu kutsus EMP nõukogu EMP riike tungivalt üles tagama, et EMP lepingut puudutav teave oleks kiirelt ja lihtsalt kättesaadav.

7. Tunnistades parlamentaarse koostöö ning majandus- ja sotsiaalpartnerite vahelise koostöö olulist rolli, võttis EMP nõukogu teadmiseks 22. novembril 2024 Oslos vastu võetud EMP parlamentaarse ühiskomitee resolutsiooni, mis käsitleb EMP ühiskomitee aastaaruannet EMP lepingu toimimise kohta 2023. aastal.

Poliitiline dialoog

8. EMP nõukogu tunnistas, et ELi ja EMP EFTA riikide vaheline tihe partnerlus on pikaajalise ühise jõukuse ja stabiilsuse parim tagatis. Need tihedad suhted on aidanud tugevdada Euroopat, mis rajaneb rahul, demokraatial, õigusriigi põhimõttel ja inimõigustel. EMP nõukogu tervitas liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning Islandi, Liechtensteini ja Norra välisministrite vahel toimunud ministritasandi poliitilist dialoogi, kus osalised pidasid mitteametliku mõttevahetuse vastastikust huvi pakkuvate välispoliitikaküsimuste üle, nagu Atlandi-üleused suhted, Ukraina/Venemaa, Arktika ja Lähis-Ida, ning toonitas et, on oluline jätkata seda tava, et EMP EFTA riikide ametnikke kutsutakse osalema poliitilistes dialoogides, mida peetakse koos ELi nõukogu töörühmadega. EMP nõukogu väljendas heameelt EMP riikide välis- ja julgeolekupoliitika alase koostöö tugevdamist käsitleva ühisavalduse üle, mille kõrge esindaja ning Islandi, Liechtensteini ja Norra välisministrid poliitilise dialoogi käigus allkirjastasid.

EMPs kohaldatavate asjaomaste ELi õigusaktide inkorporeerimine

9. Võttes teadmiseks EMP ühiskomitee eduaruande, avaldas EMP nõukogu tänu ühiskomitee töö eest EMP lepingu jätkuvalt eduka ja hea toimimise tagamisel.

10. EMP nõukogu tunnustas käimasolevat tööd EMP lepingusse inkorporeerimist ootavate ELi õigusaktide arvu vähendamiseks ning seda, et 2024. ja 2025. aastal on tehtud ELi institutsioonide ja EMP EFTA riikide ühiste jõupingutuste tulemusel suuri edusamme. Ta märkis siiski, et mahajäämus on endiselt suur, ning rõhutas vajadust teha täiendavaid jõupingutusi ja jätkata tihedat koostööd pikalt seisnud dokumentidega, et tagada EMPs õiguskindlus ja ühtsus. Samuti toonitas EMP nõukogu, et on tähtis tagada *acquis'* õigeaegne ülevõtmine riikide õigussüsteemidesse.

Majandusjulgeolek ja siseturu konkurentsivõime

11. EMP nõukogu tunnistas jätkuvaid probleeme rahvusvahelises kaubanduses ajal, mil ülemaailmsed tarneahelad on surve all, ning kinnitas taas oma pühendumust avatud, õiglasele ja kestlikule kaubandusele ning reeglitel põhinevatele kaubandussuhetele.
12. Lisaks rõhutas EMP nõukogu siseturu tähtsust Euroopa konkurentsivõime, majandusliku julgeoleku, vastupanuvõime, toiduga kindlustatuse, tööstuse uuendamise, tehnoloogia vallas juhtpositsioonil püsimise ja ärikeskkonnana atraktiivsuse tagamisel. ELi ja EMP EFTA riikide jaoks on jätkuvalt ühistes huvides tagada hästi toimiv siseturg ja säilitada võrdsed tingimused nii maailmas laiemalt kui ka siseturul samal ajal, kui uued poliitikameetmed ja algatused arenevad, et tulla toime praeguste ülemaailmsete ja geopoliitiliste väljakutsetega niisugustes küsimustes nagu ülemaailmne konkurents, kliimamuutused, kaksiküleminek, strateegilised sõltuvused ja tarneahelariskid strateegilistes sektorites.
13. EMP nõukogu rõhutas, et innovatsiooni- ja ettevõtlussõbraliku keskkonna loomine on tähtis selleks, et tugevdada konkurentsivõimet kogu EMPs, ning märkis, et on oluline vähendada strateegilisi sõltuvusi tundlikes sektorites ja lihtsustada regulatiivseid protsesse.

14. EMP nõukogu toonitas ELi ja EMP EFTA riikide tiheda koostöö tähtsust majandusliku julgeoleku ja vastupanuvõime suurendamisel ning tarneahelate kindlustamisel ja tugevdamisel tarneallikate mitmekesistamise ja tootmisvõimsuse suurendamise kaudu siseturul, eelkõige heiteta ja vähese heitega tehnoloogiate valdkonnas kooskõlas Pariisi kokkuleppe täitmist käsitleva esimese ülemaailmse kokkuvõtte punktiga 28, aga ka kiipide ja kriitilise toorme valdkonnas. EMP-sisese majandusjulgeoleku küsimuses tuleks keskenduda konkurentsivõime edendamisele kogu EMPs, ühiste majandusjulgeolekuriskide eest kaitse tagamisele ning selliste riikidega, kellel on EMPga ühiseid huve, partnerlustes osalemisele.
15. EMP nõukogu tunnistas, et ELi strateegilises tegevuskavas 2024–2029 käsitleti piisavalt EMP riikide ühiseid probleeme. Ta tunnustas jõupingutusi, mille eesmärk on arendada välja sügavam ja vastupidavam siseturg, kus toetatakse võtmetähtsaid tulevikutehnoloogiaid ja tagatakse Euroopa pikaajaline konkurentsivõime, ning tervitas jõupingutusi Euroopa tugevana ja turvalisena hoidmiseks.

Kliimamuutused, elurikkus ja rohepööre

16. EMP nõukogu leidis, et kestlikule, sotsiaalselt õiglasele, kliimanetraalsele ja keskkonnasõbralikule tulevikule ülemineku tagamiseks on vaja jätkuvalt suuri ambitsioone, ühiseid jõupingutusi ja kiiret tegutsemist. Ta kutsus üles loobuma fossiilkütustest energiasüsteemides õiglasel, korralikol ja võrdset viisil kooskõlas 1,5 °C stsenaariumidega ning kiirendama tegevust praegusel kriitilisel kümnendil, et kooskõlas teadusega saavutada 2050. aastaks nullnetoheide. Samuti kordas EMP nõukogu üleskutset kolmekordistada kogu maailmas taastuvenergia tootmisvõimsus ja kahekordistada üleilmne aasta keskmine energiatõhususe parandamise määr 2030. aastaks ning kiirendada heiteta ja vähese heitega tehnoloogiate arendamist. Ta väljendas heameelt selle üle, et Euroopa tööstuse süsinikuheite vähendamisele ja konkurentsivõimele kaasa aitamiseks avaldati puhta tööstuse kokkulepe. EMP nõukogu tunnistas samuti, et on tähtis tagada kindel, taskukohane ja kestlik energiaga varustamine ning kaitsta Euroopa energiataristut hübriid- ja muude ohtude vastu. EMP nõukogu toonitas, et süsinikuheite vähendamise ja konkurentsivõime tervikliku strateegia kaudu tuleks pakkuda tööstusele prognoositavust ning püüda ettevõtteid Euroopasse meelitada, Euroopas kasvatada ja Euroopas hoida.

17. EMP nõukogu tunnistas, et Venemaa ebaseaduslikul täiemahulisel sissetungil Ukrainasse on kahjulik mõju Euroopa energeetikasektorile, ning võttis teadmiseks edusammud Euroopa Komisjoni kava „REPowerEU“ rakendamisel, mille eesmärk on vähendada sõltuvust Venemaa fossiilkütustest. Ta märkis eelkõige „REPowerEU“ puhul suurenenud ambitsioone ja tunnistas nende elluviimise tähtsust, sealhulgas asjakohasuse korral tihedama piirkondliku koostöö vormis.
18. EMP nõukogu toonitas süsiniku hinnastamise keskset rolli rohepöördes ning jätkuvat ELi ja EMP EFTA riikide vahelist koostööd ELi heitkogustega kauplemise süsteemi arendamisel. Ta tunnustas käimasolevat tööd EMP EFTA riikide integreerimisel süsiniku piirimeetmesse. EMP nõukogu toonitas samuti vajadust tulemuslike meetmete järele, millega tagada heitkoguse andmete usutavus ning jätkata jõupingutusi kolmandate riikide andmete usaldusväärsuse tagamiseks.
19. Kuna suur osa Euroopa heitkogustest pärineb transpordisektorist, kordas EMP nõukogu, et on oluline, et EMP riigid teeksid koostööd kestliku, konkurentsivõimelise ja toimepideva transpordisektori nimel. Ta väljendas heameelt paketi „Eesmärk 55“ sisalduvate transpordisektori rohepöörde eesmärkide ja õigusaktide üle. EMP nõukogu pani rõhku vajadusele kasutada EMPs kestlikke transpordiliike ja kestlikke kütuseid, säilitades samal ajal äärealade, sealhulgas saareriikide ühendatuse ja õiglase ülemineku. Ühtlasi on äärmiselt oluline parandada raudtee läbilaskevõimet ja vähendada autokaubaveo heitkoguseid ning seetõttu võttis EMP nõukogu teadmiseks keskkonnahoidliku kaubaveo paketti kuuluvad ettepanekud. EMP nõukogu tervitas suuremat keskendumist keskkonnahoidlikule laevandusele ja lennundusele, sealhulgas kestlikele kütustele ning lennujaamadele ja sadamataristutele.

20. EMP nõukogu väljendas oma täielikku pühendumust kliimamuutustega võitlemise jõupingutuste tugevdamisele, energiasüsteemi kestlikuks kujundamisele ning sellele, et jätkuvalt kaitsta meie looduskeskkonda ning hoogustada igas valdkonnas ringmajandust, eesmärgiga suurendada meie konkurentsivõimet. EMP nõukogu rõhutas, et on oluline jätkata tihedat koostööd ELi ja EMP EFTA riikide vahel, et saavutada nende vastavad kliima- ja elurikkuse sihid ja -eesmärgid ning täita Pariisi kokkuleppe eesmärgid. EMP nõukogu leidis, et on ülioluline käsitleda elurikkuse vähenemist, ning märkis, et ELi nullsaaste eesmärk ja koostöö puhtama Euroopa ja mürgivaba keskkonna nimel on selle hädatarvilik osa. EMP nõukogu toonitas, et on oluline tagada ühtsus ringmajanduse valdkonna normide osas.
21. Tunnistades, et kliimamuutused ja elurikkuse vähenemine on ülemaailmne väljakutse, kordas EMP nõukogu oma täielikku pühendumust ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030, Pariisi kokkuleppe ning Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistiku kui kliimamuutustega ja elurikkuse vähenemisega ülemaailmse võitlemise oluliste mitmepoolsete raamistike rakendamisele. Pidades silmas ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentside COP28 ja COP29 tulemusi, rõhutas EMP nõukogu, et suurem ambitsioonikus Pariisi kokkuleppe alusel on jätkuvalt tähtis. Seetõttu pidas EMP nõukogu eriti oluliseks, et kõik osalised annaksid aegsasti enne Belémis toimuvat COP30-t teada oma riiklikult kindlaksmääratud panused, kooskõlas Pariisi kokkuleppe 1,5 °C temperatuurieesmärgiga ja COP28-1 tehtud ülemaailmse kokkuvõttega, milles tunnistatakse kasvuhoonegaaside heite ulatusliku, kiire ja järjekindla vähendamise vajadust. EMP nõukogu toonitas, et riigid peaksid kehtestama oma kasvuhoonegaaside nullnetoheite eesmärgid ja/või kiirendama nende saavutamist ning pidama ambitsioonikat dialoogi peamiste sarnaselt meelestatud partneritega. Peale selle märkis EMP nõukogu Euroopa ambitsiooni säilitada oma juhtroll rahvusvaheliste elurikkusega seotud eesmärkide, eelkõige Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistikus seatud eesmärkide saavutamisel. Pidades silmas ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni osaliste konverentsi 16. istungjärgu tulemusi, toonitas EMP nõukogu, et kõikidel riikidel tuleb ajakohastada oma riiklikke elurikkuse strateegiaid ja tegevuskavasid või need läbi vaadata, et tegeleda kiiremas korras elurikkuse vähenemise otseste ja kaudsete põhjustega.

Digipööre

22. EMP nõukogu tõstis esile asjaolu, et meediavabaduse ja mitmekesisuse, toimetusliku sõltumatus ning ajakirjanike kaitsmine ühes nende oluliste väärtuste austamisega, mis on sätestatud asjakohastes ELi õigusaktides, sealhulgas seoses sõltumatu meedia toetamise ja rahastamisega, on hästitoimiva demokraatliku ühiskonna jaoks digiajastul peatähtis.
23. EMP nõukogu toonitas, et on oluline, et EMP riigid teeksid tihedat koostööd konkurentsivõimelise, õiglase ja kestliku digipöörde tagamiseks ning selleks, et Euroopast saaks ülemaailmne liider strateegiliste digitehnoloogiate valdkonnas. Lisaks rõhutas ta, et digitaristu ja -teenuste terviklikkuse ja vastupidavuse tagamiseks on oluline kaitsta meie demokraatlikke ühiskondi ja kinnitada meie demokraatlikke väärtusi.
24. Märkides vajadust kiirendada tehisintellekti laialdast kasutuselevõttu tööstuses ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate poolt ning kooskõlas 11. veebruaril 2025 Pariisis kokku lepitud avaldusega kaasava ja kestliku tehisintellekti kohta inimeste ja planeedi hüvanguks, toetas EMP nõukogu väljapakutud tehisintellekti kasutamise strateegiat ja kutsus üles kaasama selle rakendamisse tihedalt EMP riikide ametiasutused, tööstussektori ja kodanikuühiskonna. Peale selle, et maksimeerida andmete väärtust ühiskonna ja innovatsiooni jaoks, rõhutas EMP nõukogu vajadust teha täiendavaid jõupingutusi tõelise Euroopa andmeliidu loomiseks, sealhulgas lihtsustades kehtivate õigusnormide järgimist ja parandades andmehaldust.
25. EMP nõukogu toonitas digiteenuste määruse ja digiturgude määruse eelseisva EMP lepingusse lisamise tähtsust. Võttes arvesse majanduslikku, keskkondlikku ja ühiskondlikku kasu, mis võidakse saada tehisintellektist, tunnistas ta lisaks, et on oluline luua Euroopas tehisintellektimäärusega tehisintellektialane ühine õigusraamistik ning tagada, et siseturule lastud ja EMPs kasutatavad tehisintellektisüsteemid oleksid turvalised, usaldusväärsed, eetilised ning kooskõlas Euroopa põhiõiguste väärtuste ja eetikapõhimõtetega.

26. EMP nõukogu märkis, et on oluline tugevdada küberturvalisust ja kaitsta inimesi, institutsioone ja elutähtsat taristut hübriidohtude eest. Ta tervitas Euroopa haiglate ja tervishoiuteenuse osutajate küberturvalisuse tegevuskava käsitlevat komisjoni teatist ning kavandatavat ELi kübersolidaarsuse määrust ning kutsus EMP lepingu osalisi üles jätkama tihedat koostööd selle nimel, et suurendada siseturu vastupanuvõimet ning ennetada hübriidohte.
27. EMP nõukogu tunnistas, et on oluline tugevdada Euroopa pooljuhtide ökosüsteemi Euroopa kiibimääruse kaudu, mitmekesistades tarneahelaid, säilitades tehnoloogilise juhtpositsiooni ja arendades tootmisvõimsust.
28. EMP nõukogu väljendas heameelt määruse 2024/1183 üle, millega muudetakse määrust 910/2014 seoses Euroopa digiidentiteedi raamistiku kehtestamisega, parandades senise digiidentiteedi raamistiku tõhusust piiriüleste tehingute turvalisuse tagamiseks ja laiendades sellest saadavat kasu erasektorile.

Sotsiaalne mõõde

29. EMP nõukogu toonitas EMP lepingu sotsiaalse mõõtme olulisust, kusjuures see hõlmab tööõiguse, töetervishoiu ja tööohutuse ning soolise võrdsuslikkusega seotud küsimusi. EMP nõukogu tunnistas, et õiglased ja hästitoimivad tööturud ja sotsiaalhoolekandesüsteemid ning suurem tööturul osalemine on olulised ning et on vaja tagada oskuste ja tööturu nõudmiste hea vastavus, mis on võtmetähtsusega õiglase rohe- ja digipöörde läbiviimiseks ja siseturu konkurentsivõime tugevdamiseks.
30. Tõstes esile sotsiaalkaitse, võrdsete võimaluste ja õiglaste töötingimuste tagamise tähtsust, väljendas EMP nõukogu heameelt edusammude üle, mis on tehtud Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel, kusjuures see samm kujutab endast raamistikku, mille eesmärk on muuta Euroopa kaasavamaks ning vastupanu- ja konkurentsivõimelisemaks.

Koostöö tervise valdkonnas

31. EMP nõukogu tunnistas strateegilisi õppetunde, mis saadi EMPs tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku ja neile reageerimise käigus COVID-19 pandeemia ajal. Sellega seoses jäid olulisteks prioriteetideks siseturu terviklikkus ja EMP lepingu tõrgeteta toimimine.
32. EMP nõukogu toonitas Euroopa terviseeliidu loomise tähtsust ning jäi ootama ELi ja EMP EFTA riikide tihedamat koostööd terviseohtudeks valmisoleku ja neile reageerimise valdkonnas. EMP nõukogu võttis samuti teadmiseks esmatähtsate ravimite õigusakti ettepaneku, mille eesmärk on tagada vastupidavamad tarneahelad ja tugevdada Euroopa tootmissuutlikkust. EMP nõukogu jäi ka ootama täiendavaid edusamme ELi ravimialaste õigusaktide reformi vallas, mille eesmärk on käsitleda ohutute, tõhusate ja taskukohaste ravimite õigeaegset ja võrdset kättesaadavust ja tarnekindlust ning luua atraktiivne ja innovatsioonisõbralik keskkond ravimitealaseks teadus- ja arendustegevuseks ning investeringuteks ning ravimite tootmiseks Euroopas, samuti antimikroobikumiresistentsust käsitlevad meetmed.
33. EMP nõukogu rõhutas, et on oluline tugevdada ELi meetmeid hoolduse ja vaimse tervise valdkonnas ning veelgi tugevdada tervisesüsteemide suutlikkust ja säilenõtkust, sealhulgas kliimakerksust, eelkõige valdkondades, kus pandeemia tõi esile puudused.

ELi programmid ja ametid

34. Tunnistades ELi programmide panust rohelisema, digitaalsema ja vastupidavama Euroopa ülesehitamisse, rõhutas EMP nõukogu, et EMP EFTA riikide osalemine mitmes ELi programmis ajavahemikul 2021–2027 on oluline, ning tunnistas nende märkimisväärset rahalist panust programmidesse.

35. EMP nõukogu toonitas, et EMP lepingu artiklis 78 on sätestatud, et lepinguosalisel tugevdavad ja laiendavad koostööd mitmes valdkonnas väljaspool nelja vabadust. EMP EFTA riikidel peaks olema ligipääs nende programmide kõikidele osadele, milles nad osalevad. EMP nõukogu toonitas teadusjulgeoleku suurendamise tähtsust ning kutsus lepinguosalisi üles tegema sellega seoses tihedat koostööd, sealhulgas rakendades riskijuhtimist ja muid asjakohaseid meetmeid. Lepinguga on kõikidele liikmetele tagatud võrdsed õigused ja kohustused ning lepingu nõuetekohaseks toimimiseks on väga oluline, et neid põhimõtteid austataks. EMP nõukogu julgustas eelkõige kõiki Euroopa ja riikliku tasandi rakendusasutusi avaldama ja soodustama partnerlusvõimalusi kogu EMPs ning tagama, et kõik osalejad oleksid täielikult teadlikud EMP EFTA riikide õigustest ja kohustustest ELi programmides osalemisel.
36. EMP nõukogu rõhutas, et laialdane koostöö kosmosevaldkonnas on võtmetähtis Euroopa tööstusliku baasi tugevdamiseks ning siseturu terviklikkuse ja hästi toimimise tagamiseks. Ta võttis teadmiseks käimasolevad arutelud seoses EMP EFTA riikide osalemisega turvalise ühenduse programmis.
37. Ilma et see mõjutaks eelseisvaid ELi tasandi läbirääkimisi mitmeaastase finantsraamistiku üle, kutsus EMP nõukogu üles pidama pidevat dialoogi 2027. aastale järgneva programmitöö perioodi ettevalmistuste üle, et tagada uute programme käsitlevate õigusnormide varajane lisamine EMP lepingusse, võttes arvesse, et EMP EFTA riikide osalemine tuleneb EMP lepingu sätetest. Lisaks rõhutas EMP nõukogu, et on tähtis tagada EMP EFTA riikide ja Euroopa Liidu vaheline tõhus koostöö tulevaste ELi programmide kavandamisel kooskõlas EMP lepinguga.
38. EMP nõukogu toonitas, et rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise paketi peatne inkorporeerimine EMP lepingusse on oluline samm võitluses rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu.

Finantsmehhanismid

39. EMP nõukogu tuletas meelde, et EMP lepinguga nähakse ette EMP EFTA riikide osalemine siseturul, ning sellega seoses tuletas ta meelde, et EMP EFTA riigid aitavad EMP ja Norra finantsmehhanismide kaudu kaasa sotsiaalsete ja majanduslike erinevuste vähendamisele EMPs lepinguosaliste hüvanguks, et edendada EMP lepingu osaliste kaubandus- ja majandussuhete pidevat ja tasakaalustatud tugevdamist kooskõlas EMP lepingu artikliga 115.
40. EMP nõukogu väljendas heameelt Islandi, Liechtensteini, Norra ja ELi vahelise EMP finantsmehhanismi (mai 2021 – aprill 2028) lepingu ning Norra ja ELi vahelise Norra finantsmehhanismi (mai 2021 – aprill 2028) lepingu rakendamise ja ajutise kohaldamise üle ning jäi ootama nende kahe lepingu ratifitseerimisprotsessi lõpuleviimist ja nende jõustumist.
41. Pidades silmas nende finantsmehhanismide edukat rakendamist ajavahemikul mai 2021 – aprill 2028, jäi EMP nõukogu ootama EMP EFTA riikide ja kõigi toetatavate riikide vahel kahepoolsete vastastikuse mõistmise memorandumite ja programmilepingute kiiret sõlmimist, et kehtestada selge raamistik ja ajakava rahaliste vahendite tõhusaks ja õigeaegseks rakendamiseks, mis aitab kaasa kokkulepitud temaatiliste prioriteetide, esiteks Euroopa rohepöörde, teiseks demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste ning kolmandaks sotsiaalse kaasatuse ja vastupidavuse edendamisele.
42. EMP nõukogu rõhutas, et lepinguosalisel hindavad ja käsitlevad protokolli 38D artikli 10 valguses majanduslikke ja sotsiaalseid lahknevusi Euroopa Majanduspiirkonnas, ning tuginedes hindamisele, alustavad aegsasti enne finantsmehhanismi 2021–2028 lõppemist tulevasi läbirääkimisi järgmisi finantsmehhanismi üle, et vältida lünki rakendamisel ning võimaldada tulevast rahastamisprospektiivi tõhusalt ja tulemuslikult kavandada.

Kalandus ning kala ja kalandustoodete turulepääs

43. EMP nõukogu võttis teadmiseks ELi poolt Islandi ja Norraga sõlmitud kahepoolsete lepingute kahe lisaprotokolliga rakendamise ja ajutise kohaldamise, millega nähakse kuni 2028. aasta aprilli lõpuni ette tariifikvoodid teatavate nendest riikidest pärit kalade ja kalandustoodete importimiseks ELi turule.
44. EMP nõukogu kinnitas ühtlasi taas EMP lepingu protokollis nr 9 (kalade ja muude meresaadustega kauplemise kohta) sätestatud kohustusi.
45. EMP nõukogu liikmed toonitasid, et kalandusküsimustes on väga oluline tagada konstruktiivne koostöö, mis peaks olema tasakaalustatud ja vastastikku kasulik, eelkõige seoses ühist huvi pakkuvate kalavarude säästva majandamisega.
46. EMP nõukogu liikmed tunnistasid veel lahendamata kalanduspoliitikaküsimuste jätkuva käsitlemise tähtsust ning märkisid ELi ja vastavate EMP EFTA riikide vaheliste kahepoolsete kalandusalaste dialoogide olulisust.

Põllumajandustoodetega kauplemine

47. EMP nõukogu tuletas meelde EMP lepingu artikli 19 kohaseid lepinguosaliste kohustusi ja kutsus lepinguosalisi üles pidama dialoogi põllumajandustoodetega kauplemise tingimuste läbivaatamiseks, et saavutada järkjärguline liberaliseerimine nende põllumajanduspoliitika raames. EMP nõukogu julgustas lepinguosalisi vaatama EMP lepingu protokollis nr 3 artikli 2 lõike 2 ja artikli 6 raames uuesti läbi töödeldud põllumajandustoodetega kauplemise korra, et kõnealuses valdkonnas kaubandust veelgi edendada.